

HISTÒRIA DE LA MÚSICA PER ROGER ALIER

PRIMER CURS – ELS ORÍGENS DE LA MÚSICA MODERNA EUROPEA – SEGLES XVI-XVIII. ROGER ALIER

Totes les classes seran il·lustrades amb abundants exemples discogràfics.

PRIMER QUADRIMESTRE

1. La música europea en el gran canvi dels ss. XVI-XVII: els canvis i l'abandonament de l'antiga polifonia i el naixement de la música monòdica. La "Camerata Fiorentina" i el naixement del primer intent d'òpera (1597-1600).

2. Claudio Monteverdi i el seu Orfeo (1607): el veritable naixement de l'òpera. Característiques de L'Orfeo. Extensió de l'òpera com a espectacle per la Itàlia del Nord. Roma i la seva escola d'operistes.

3. L'òpera, des del 1637 espectacle popular a Venècia. Canvis en la forma de l'òpera veneciana. El públic. Costums teatrals. L'òpera a la cort de Felip IV d'Espanya i el naixement de la sarsuela.

4. Efectes de la monodia en la música instrumental. De la canzona a la sonata. Les primeres sonates i les seves característiques. Sonates "da camera" i sonates "da chiesa"; diferències.

5. La música francesa i la dansa. Extensió de les danses de cort. Les suites de dansa i la seva forma. Mútua influència entre les suites i les sonates italianes.

6. Arcangelo Corelli i les seves idees musicals. De les sonates al concerto grosso. Repercussions a Alemanya de la música de Corelli.

7. El naixement, a Venècia, de la nova música instrumental. Precedents ja en el s. XVI. Naixement del concerto com a forma derivada del concerto grosso. Els primers concerts d'Albinoni i dels germans Marcello.

8. Antonio Vivaldi: un compositor amb una vida complexa. Les grans creacions vivaldianes: el concerto en mans de Vivaldi: la seva estructura.

9. Vivaldi, compositor instrumental i operístic. Les òperes de Vivaldi. La música religiosa del compositor. El seu oblit després del 1740 i la seva misteriosa mort.

10. Altres compositors italians d'aquesta època. Audicions amb exemples complementaris d'aquestes 10 primeres classe

SEGON QUADRIMESTRE.

11. La reforma operística d'Alessandro Scarlatti i els seus efectes. L'estructura de l'òpera barroca i la seva influència per tot Europa. El naixement de l'òpera bufa a través dels intermezzi.

12. . L'òpera francesa: Lully i les seves creacions. Caràcter acadèmic de l'òpera francesa sota Lluís XIV i Lluís XV. Rameau. Marginació de l'òpera francesa a Europa.

13. La música instrumental i religiosa a Alemanya. Els avantpassats de Bach i la seva extraordinària figura. Johann Sebastian Bach: anys de formació. Els anys de Weimar. Els anys de Cöthen.

14. La maduresa de J.S.Bach: els anys de Leipzig. El clavecí ben temperat. Les cantates i les passions. La música d'orgue. Incidents de la vida de Bach i el seu final.

15. Georg Friedrich Händel; els primers anys a Hamburg. El viatge a Itàlia i l'absorció dels mètodes italians des de Corelli fins a A. i D. Scarlatti. El seu viatge a Venècia i l'èxit amb l'òpera Agrippina. Contractat pels Hannover.

16. Händel a Londres. Els inicis de la seva carrera. L'amistat amb Jordi I de Hannover. El viatge pel Tàmesi i la Water Music. Händel es fica com a empresari en el món de l'òpera. Les seves grans creacions d'aquests anys: Giulio Cesare (1724). La música instrumental d'aquesta etapa.

17. Atacs contra Händel: la Beggar's Opera de J. Gay i J.C. Pepusch. Nova fornada d'òperes de gran qualitat. Alcina (1735). Altres òperes importants: Xerxes (1738). La decisió d'emprendre el camí de l'oratori.

18. Els oratoris de Händel i els seus concerts d'orgue. L'estrena del Messiah (Dublin, 1741). Altres oratoris de relleu. Els anys finals de Händel.

19. Georg Philipp Telemann, tercer gran compositor del Barroc alemany. La seva obra immensa, a mig descobrir encara. La seva carrera a Hamburg. Música instrumental i música religiosa. Cap al Rococó.

20. La música anglesa del segle XVII: dels antics madrigals a les noves concepcions. La figura de Henry Purcell i les seves creacions. Dido & Aeneas.

21. El gran canvi musical del 1740: la nova generació de monarques europeus: Frederic II de Prússia, Maria Teresa d'Àustria, Ferran VI i Bàrbara de Bragança a Espanya, l'elector Carl Theodor de Mannheim. La creació de l'orquestra de Mannheim.

TERCER QUADRIMESTRE

22. 4 d'abril. Johann Stamitz. Característiques de "l'estil de Mannheim". La nova manera de tractar l'orquestra. La formació de les simfonies modernes: la influència francesa i la italiana.

23. Els fills de J.S.Bach. Johann Christian, compositor en la línia de Mannheim. La seva difusió del pianoforte. La seva influència sobre Mozart.

24. . El món de l'òpera a mitjan segle XVIII. Els "excessos" dels cantants i la necessitat d'una reforma. Christoph W. Gluck i el seu Orfeo. Continuitat i conseqüències de la reforma de Gluck a França. Ecos posteriors.

25. . L'evolució de la música simfònica alemanya. Franz Joseph Haydn. Importància de la seva figura en el món de la simfonia. Els quartets de corda.

26. . Els fonaments del « classicisme vienès ». Els viatges de Haydn a Londres. Les misses i els oratoris.

27. . La gran figura musical del s. XVIII : Wolfgang Amadeus Mozart. Les bases de la seva extraordinària capacitat. Els viatges per Europa : el gran viatge i les anades a Itàlia. Les primeres grans creacions.

28. El segon viatge de Mozart. Els anys de Salzburg. Evolució del sentit operístic de Mozart. La ruptura amb l'arquebisbe i els anys de Viena. Els concerts de piano. L'amistat amb Haydn.

29. Els darrers anys de Mozart. Les grans creacions operístiques dels darrers anys. Èxits a Praga. La mort prematura de Mozart.

30.. La música instrumental italiana de la segona meitat del s. XVIII. Boccherini, Galuppi, els compositors de l'escola napolitana.

31. La música espanyola del s. XVIII. La creixent influència italiana. L'escola de Montserrat. El P. Antoni Soler. Compositors espanyols a l'estranger. La vida musical espanyola i la influència creixent de l'òpera italiana.

32. Profunda influència de la música txeca en la vida de l'imperi austríac i autors més distingits. Els inicis del romanticisme a Anglaterra. La vida musical del segle XVIII als principals països d'Europa.

33. Resum general de la música del segle XVIII europeu amb audicions complementàries.

SEGON CURS - LA MÚSICA EUROPEA DEL SEGLE XIX

34. Els primer símptomes romàntics. Persistència de les formes clàssiques. El món alemany : Ludwig van Beethoven i les seves primeres creacions (la seva "primera època"). Les sonates.

35. . Les grans obres beethovenianes de la "segona època". La seva única òpera. Les grans simfonies. Entre el classicisme i el naixent romanticisme.

36. Altres obres beethovenianes importants. La "tercera época". La Novena simfonia i els darrers quartets de corda.

37. . L'obra beethoveniana i la seva fama posterior. Sessió amb audicions complementàries d'obres de Beethoven.

38. Franz Schubert i l'ambient musical vienès. Especial capacitat de Schubert per a la música simfònica i de cambra. El model clàssic.

39. Schubert i el lied. Les darreres grans creacions del compositor. La Novena simfonia de Schubert.

40. La música italiana dels inicis del segle. Rossini, la gran figura entre el rococó i el romanticisme. Òpera bufa rossiniana. Els grans títols.

41. Les grans òperes serioses de Rossini. Els seus èxits a París. Culminació d'una curta carrera. La música religiosa.

42. El proto-romàntic Vincenzo Bellini. Tímida entrada de les idees romàntiques en les seves obres. Norma, I puritani.

43. Sessió dedicada als altres autors d'aquest període i a audicions musicals complementàries.

SEGON QUADRIMESTRE

44. Gaetano Donizetti i la definitiva entrada dels elements romàntics en l'òpera italiana. Persistència del bel canto. Les obres principals del període italià. Giuseppe Verdi i els seus primers anys.

45. L'etapa donizettiana de París i els seus grans èxits. La seva divulgació de les simfonies de Beethoven. Mort prematura de Donizetti.

46. La música francesa del principi del segle XIX. Entre la tradició i l'italianisme. L'obsessió pel ballet. Autors distingits d'aquest període: Boïeldieu, Adam, Auber, etc. Exemples.

47. Els progressos del romanticisme a Alemanya: Carl Maria von Weber i les seves òperes alemanyes. Der Freischütz i la seva immensa influència.

48. Felix Mendelssohn i les seves grans creacions. Els seus viatges escocesos en el seu món simfònic.

49. . L'obra pianística de Mendelssohn. La seva tasca en pro del redescobriment de Bach. Els seus oratoris. La tasca divulgativa.

50. El piano romàntic: Chopin i la seva obra. Admirat a París. El primer gran nacionalista musical. Les seves creacions. L'estada a Mallorca. Mort prematura.

51. Robert Schumann i el piano. Admiració per Chopin. Les grans creacions pianístiques. Clara Schumann.

52. Les obres simfòniques de Schumann. La darrera etapa com a patrocinador de Brahms.

53. Franz Liszt entre el nacionalisme musical hongarès i els progressos del romanticisme alemany. Obres més destacades.

54. La gran revolució wagneriana. Naixement gradual de l'òpera wagneriana. La primera etapa i l'ús gradual del leitmotiv.

55. Lohengrin completa l'evolució de Wagner. Els grans projectes. La Tetralogia.

56. La Tetralogia avança. Exemples sobresortints. La gran interrupció: Tristany i Isolda. El fracàs de París (1861).

57. Culminació de la carrera de Wagner. Les darreres grans creacions. Parsifal. Influència de Wagner en el seu temps. Audicions complementàries.

TERCER QUADRIMESTRE

58. El romanticisme francès. Hector Berlioz i la seva obra. Els "poemes simfònics". Els autors romàntics francesos i l'"exotisme" musical. Gounod, Bizet, etc.

59. La música espanyola del segle XIX. Entre nacionalisme i romanticisme. El fracàs de la "òpera nacional" i el renaixement de la sarsuela. Autors més destacats.

60. El tardo-romanticisme alemany. Johannes Brahms i la seva obra. Les simfonies. Els concerts. La seva influència a Viena.

61. El nacionalisme musical europeu: Txèquia i Eslovàquia. Smetana i les seves òperes. Els poemes simfònics.

62. Antonín Dvořák i les seves grans creacions. Les simfonies. Els concerts. La música de cambra.

63. El nacionalisme musical rus. Glinka i les seves obres. L'escola o Grup dels Cinc: Mussorgski, Balakirev, Borodin, Rimski Korsakov i Cui. Diferències entre els cinc.

64. Altres obres del Grup dels Cinc. Txaikovski, cosmopolita, s'hi manté a part. Les obres de Txaikovski; les simfonies, els ballets.

65. Txaikovski i el piano. La música de cambra. Les òperes. Entre el món rus i l'uropeu. Poca difusió de la música russa en el segle XIX. Altres figures.

66. Sessió de tancament amb audicions complementàries i comentaris sobre el panorama musical europeu a les acaballes del segle XIX.

TERCER CURS - LA MÚSICA DEL FINAL DEL S. XIX AL S. XX.

PRIMER QUADRIMESTRE.

67. . La música del nacionalisme espanyol. Autors més destacats. El nacionalisme musical català.

68. El renaixement de la música anglesa a finals del s. XIX. Edward Elgar i les seves creacions. Altres autors destacats dels inicis del s. XX.

69. La música francesa dels primers anys del s. XX. Els impressionistes francesos. Debussy, Ravel, Fauré. Obres destacades.

70. El corrent operístic italià de la fi del s. XIX i inicis del s. XX: el verisme. Els primers veristes: Mascagni i Leoncavallo. El "programa" del verisme: Pagliacci.

71. La gran figura del verisme italià: Giacomo Puccini. Síntesi de la seva obra i òperes principals. L'exotisme, recurs verista.

72. La darrera etapa de la carrera de Puccini: cap al postverisme. El Trittico i Turandot.

73. Altres autors veristes: Giordano, Cilèa, Alfano, etc. Obres principals i característiques més vistoses.

74. Els canvis a l'entorn del 1915: el postverisme. El seu significat i característiques. Principals autors postveristes: Zandonai i Montemezzi i les seves òperes més destacades.

75. La influència del verisme en altres països: Eugen D'Albert i Tiefland, a Alemanya (1903); Leos Janáček i Jenůfa.

76. Sessió final de trimestre amb altres audicions més detallades sobre els temes tractats.

SEGON QUADRIMESTRE

77. L'evolució de la música alemanya després de Wagner: la recerca de noves fórmules tonals. La col.laboració del jove Richard Strauss. Els seus poemes simfònics.

78. El desencís i l'estancament dels antics imperis, causa del malestar social. L'expressionisme, el culte a la lletjor i a l'horror. Richard Strauss i la seva etapa expressionista: *Salomé* (1905) i *Elektra* (1909).

79. Altres compositors alemanys en la línia expressionista. La recerca d'un nou llenguatge. Arnold Schönberg i la seva solució a la dissolució de la tonalitat. El sistema dodecatònic.

80. Arrelament del sistema schönbergià. Resistències. El "capgirament" de Richard Strauss: *El cavaller de la rosa* (1911); l'esclat de la guerra. Restauració mozartiana. *Ariadne auf Naxos* (1912-1916).

81. La música russa del s. XX. Els postclàssics: Glazunov, Rakhmaninov: la difusió de la música russa per Europa.

82. Diaghilev i els Ballets Russos. Impacte a Barcelona i a tot Europa. La figura de Stravinski. Complexitat de la seva obra. El retorn a un cert classicisme: el neoclassicisme del s. XX en Igor Stravinski i Prokofiev.

83. Importància de l'obra de Stravinski: els grans ballets. Un compositor evolutiu. Del neoclassicisme al sistema dodecatònic de Schönberg. Últimes obres de Stravinski.

84. La música a la U.R.S.S. Shostakovich i els problemes derivats de la seva òpera *Lady Macbeth de Msensk* (Ekaterina Ismailova).

85. L'obra simfònica i concertística de Shostakovich. La música "oficial" soviètica. Reinhold Glière.

86. 11 de març. La música nord-americana. Els primers compositors importants. Aaron Copland, Charles Ives, Leonard Bernstein.

87. La vida operística nord-americana. El Metropolitan de Nova York i el seu historial. Arrelament de l'òpera a la societat nord-americana. Samuel Barber.

88. La vida musical sud-americana. Els autors i països més destacats. Argentina: Alberto Ginastera. Altres autors argentins, uruguaians, etc. de relleu. La música a Mèxic.

89. Cuba entre la música europea i l'africana. Compositors cubans de relleu. Audicions complementàries.

TERCER QUADRIMESTRE LA INTERPRETACIÓ MUSICAL

90. La música vocal. Les veus humanes. Classificacions: veus femenines. Sopranos, mezzosopranos i contralts. Principals característiques. Exemples.

91. La música vocal: veus masculines: tenors, barítors i baixos. Principals característiques. Exemples.

92. Altres tipus de veus especials : veus blanques, castrati i contratenors. Exemples.

93. Els instruments musicals. Classificacions pel tipus de sonoritat. Instruments de corda, de vent (fusta), de vent (metall) i de percussió. Els orígens de cada grup.

94. Com es va anar formant l'orquestra moderna. El paper decisiu del violí. Els instruments de la "família" del violí. Principals característiques i exemples.

95. Altres instruments de corda : l'arpa. Els instruments de

tecla, basats en la corda. L'espinaeta o virginal, el clavecí. Canvis en el segle XVIII. El naixement del piano.

96. Els instruments de vent (fusta): la flauta dolça i la flauta travessera. El flautí. Exemples. L'oboè i el corn anglès. Exemples. El clarinet i els seus « familiars ». Exemples. El fagot. Exemples.

97. Els instruments de vent (metall). El seu funcionament. La trompeta, la trompa, el trombó i la tuba. Exemples. Altres instruments de metall. Exemples.

98. Els instruments de percussió. Exemples. Casos especials. L'orgue. L'art de la instrumentació en la música. Casos i exemples. □